

ІНДИКАТОРИ РОЗВИТКУ ТА ІНОЗЕМНЕ ІНВЕСТУВАННЯ

С.А. Стахурська, к.е.н.

Національний університет харчових технологій

Процеси здійснення інвестування, зокрема іноземного, мають бути спрямовані на досягнення певної результативності, індикаторами якої повинні виступати певні зміни такі як впровадження нових технологій, переважання інвестиційних вкладень в промисловість, організація випуску нової продукції, досягнення нових вищих параметрів якості продукції, утому числі нового вищого рівня корисності, впровадження інноваційного обладнання. Узагальнюючими результатами має бути зростання показників ефективності, підвищення рівня віддачі від виробництва, в тому числі збільшення надходжень до бюджету. Практика засвідчує, що фактичні індикатори змін не відповідають вище перерахованим гіпотетичним. Реальними результатами іноземного інвестування в Україні є незначна частка інвестицій в науково-технічний розвиток, наявність експорту застарілих технологій, значна частка іноземних інвестицій в ритейл та фінансовий сектор, переважне спрямування іноземних інвестицій на послуги (ритейл) та фінансування реалізації імпортованої продукції, інвестиційні вкладення у виробництво спірної стосовно якості та корисності продукції, при цьому не завжди імпортується та встановлюється новітнє інноваційне обладнання (є випадки встановлення обладнання, що було у використанні). Результатом такого інвестування є збільшення прибутків від ритейлу (в т.ч. імпортової продукції) та відносне зменшення можливих надходжень до бюджету (за рахунок недостатнього спрямування інвестицій у вітчизняну сферу, зокрема виробничу).

Сутність розвитку трактується як незворотні, спрямовані та закономірні зміни економічної системи суспільства, внаслідок яких зростає диференціація складу елементів економічної системи, ускладнюється структура, підвищується

рівень самоорганізації, з'являються нові види діяльності, зростають рівень доходів і задоволення потреб і загалом якість життя та рівень розвитку людей [2].

Досягнення таких параметрів розвитку як якісність змін, незворотність, закономірність, спрямованість передбачає використання технологій розвитку, основною з яких є проєктний підхід, що забезпечує досягнення інноваційної складової розвитку і потребує значних обсягів інвестування. Досить часто вважають, що саме іноземні інвестиції є кращий і вирішальний варіант активізації інноваційно-інвестиційних процесів. Аналіз статистичної інформації вказує на недостатню фактичну результативність процесів інвестування, зокрема іноземне інвестування не завжди спрямоване на інновації та розвиток. Вважається, що обсяги прямих іноземних інвестицій не повинні перевищувати 6 % від ВВП. Частка прямих іноземних інвестицій у ВВП України за 2010–2018 рр. знаходиться в межах 31,5–48,3% [1, с.72]. Це свідчить про залежність економіки країни від зовнішнього фінансування і вказує на наявність загроз фінансово-економічній безпеці. Вважається також, що обсяги іноземного інвестування не повинні перевищувати вітчизняні. В Україні частка коштів іноземних інвесторів досить незначна і за 2010-2018 рр. коливається в межах 3,0 – 0,3% [3].

Найбільші обсяги інвестування відбуваються за рахунок власних коштів підприємств та організацій (в середньому за період 2010-2018 р.р. – їх частка становила 70%). При цьому починаючи з 2015 р. індекси капітальних інвестицій значно перевищують індекси ВВП. Це свідчить про неефективність інвестиційних процесів, депресивні явища в економіці та відсутність розвитку.

Прямі інвестиції (акціонерний капітал) вкладено в економіку України інвесторами 76 країн світу. Найвагоміші обсяги надходжень прямих інвестицій в 2018р. були спрямовані до підприємств промисловості (33,0%), а також до установ і організацій, що здійснюють оптову та роздрібну торгівлю і ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів (16,7%), операції з нерухомим майном (12,4%), фінансову та страхову діяльність (10,9%). До основних країн-інвесторів станом на 31.12.2018р. належать Кіпр – 27,5%, Нідерланди – 21,9%, Велика Британія – 6,1%, Німеччина – 5,2%, Швейцарія – 4,8%, Віргінські

острови (Брит.) – 4,1% [3]. Більшість прямих інвестицій в Україну – це повернення українських коштів з офшорів і докапіталізація банків. При цьому іноземні інвестиції найчастіше надходять в ті високорентабельні галузі, де вже інтенсивно здійснюються капіталовкладення. Це так зване "притягування" іноземних інвестицій до внутрішніх, оскільки в цих галузях вже відбувається економічне зростання і розвиток за рахунок власних джерел. Цей факт вказує на те, що вагомі інвестиційні проєкти зокрема інноваційного спрямування здійснюються за умови поєднання вітчизняного та іноземного капіталів, що вимагає активізації внутрішнього інвестиційного процесу і концентрації зусиль на формуванні внутрішніх інвестиційних ресурсів. Крім цього частка інноваційної складової в процесах інвестування є досить незначною, спрямування іноземних інвестицій у виробничу сферу - недостатнє.

Викладене вище вказує на необхідність переспрямування іноземних інвестицій в напрямку інноваційного оновлення діючих виробничих підприємств та створення нових бізнес-процесів у виробничій сфері, що вимагає регулювання відповідних важелів державної інноваційно-інвестиційної політики, зокрема відносно іноземних партнерів та інвесторів. Потрібне першочергове формування інвестиційних вкладень за рахунок власних, зокрема внутрішніх джерел, а також сприяння та стимулювання інноваційній активності підприємств.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Савіцька О. П., Щур О. М., Савіцька Н. В. Активізація інвестиційних процесів в Україні. – БІЗНЕСІНФОРМ, 2019, № 10. – С.69-77.
2. Сіденко В. Р. Економічний розвиток – Енциклопедія сучасної України. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=18796.
3. Статистичний щорічник України за 2018р.: Державна служба статистики України / за ред. І. Є. Вернера. – Житомир : ТОВ «БУК-ДРУК». – 481с.